

HØRINGSSVAR – ENKLERE MERVERDIAVGIFT MED ÉN SATS

Det vises til høringsbrev fra Finansdepartementet vedrørende NOU 2019:11 Enklere merverdiavgifts med én sats. Utredningen foreslår at dagens reduserte merverdiavgiftssatser avvikles og at det innføres én felles merverdiavgiftssats. Den foreslåtte endringen vil blant annet innebære at merverdiavgiften for næringsmidler øker fra dagens 15% til 23%, alternativt 25%. Et av hovedargumentene i rapporten er at overgang til én sats vil føre til en forenkling for samfunnet. Vårt hørings svar begrenser seg til vurderingen av høyere mva-sats på næringsmidler.

Våre kommentarer

Orkla kan ikke se at den samfunnsmessige nytten ved forenklingen veier opp mot de uheldige effektene omleggingen vil ha for norsk næringsliv. Fordelene med én mva-sats vil ikke veie opp ulempene det vil skape.

Ekstra administrative kostnader med flere satser

I rapportens punkt 4.8 (utvalgets konklusjon om næringsmidler), påpeker utvalget at redusert sats «skaper vanskelige avgrensninger som gir økte administrative kostnader for alle aktører i verdikjeden».

Dette er en beskrivelse som vi ikke kjenner oss igjen i. Hørings svaret fra Den norske Revisorforening viser at også de stiller seg undrende til påstanden.

Ved produksjon av varer, herunder næringsmidler, vil det alltid ligge en planlegging til grunn for produksjon, salg og distribusjon. For hvert produkt legges de ulike råvarene for produksjonen inn i produsentens økonomisystemer, med gjeldende mva-satser. Tilsvarende vil det ferdige produktet være lagt inn med gjeldende mva-sats som automatisk kommer opp ved fakturering til kunden. De fleste aktørene i verdikjeden vil ha en slik forhåndsdefinering av mva-satser i sine økonomisystemer, og mva-håndteringen vil således i stor grad være automatisert. Muligheten for bruk av teknologi/automatisering burde vært vurdert i rapporten.

Videre burde rapporten angitt hva den økte administrative byrden med flere satser på angivelig 40% innebærer, og hvordan disse utfordringene fordeler seg på ulike næringer. Spørsmålene som ble stilt av Regnskap Norge burde også være gjengitt i rapporten.

Vår oppfatning er at det er skillet mellom omsetning innenfor og utenfor merverdiavgiftsloven som skaper de største administrative utfordringene for næringslivet, ikke flere satser.

Det grunnleggende problemet med mva-systemet er det fragmenterte regelverket med mange kompliserte, og til dels utilgjengelige uttalelser, fra skattemyndighetene.

Grensehandel

Utvalget mener at redusert merverdiavgiftssats ikke er et effektivt virkemiddel for redusert grensehandel. Et målrettet tiltak for å få ned forskjellene i matvareprisene mellom Norge og nabolandene, kan ifølge utvalget være å redusere importvernet. Vi er ikke enig i denne vurderingen.

Nærmere tre fjerdedeler av omsetningen i norsk dagligvarehandel er utsatt for full importkonkurranse og hindres ikke av importvernet. Importvernet er en av de viktigste bærebjelkene i den norske landbrukspolitikken. Reduserte tollsats vil få konsekvenser for den norske matproduksjonen, primært i distriktene. Det har i lang tid vært tverrpolitisk enighet om å ha et tollvern for å sikre matproduksjon i hele landet.

En reduksjon i tollvernet synes derfor ikke som et realistisk alternativ i denne sammenheng. Grensehandelen er ifølge SSB på over 16 mrd. Nordmenn reiser på 8-9 mill. dagsturer over grensen for å handle. Dette gir betydelig tap av verdiskapning og arbeidsplasser i Norge både i matindustrien og i handelen. En økning i merverdiavgiftssatsen vil utvilsomt gi en ytterligere eskalering i grensehandelen.

Effekten av høyere mva på matvarer

Utvalget mener at redusert merverdiavgiftssats på mat er lite målrettet for å støtte barnefamilier og lavinntektshusholdninger og viser blant annet til at redusert sats gir lavere matvarepriser for alle. Både i Norge og i EU er det lang tradisjon for å ivareta ulike hensyn ved bruke av ulike mva-satser. Det kan i denne sammenheng vises til at 24 av 28 EU-land har redusert merverdiavgiftssats på matvarer generelt, eller på spesifikke matvarer. Noen land har betydelig lavere sats enn Norge, og enkelte land har 0-sats. Vi savner en vurdering i rapporten om hvilke hensyn som ligger til grunn for lavere matmoms i EU-landene, herunder om lavere sats regnes som et målrettet sosialt tiltak.

Oppsummering

Orkla mener at dagens system med lavere mva-sats for næringsmidler må opprettholdes. En forenkling av merverdiavgiftsregelverket vil kreve mer grunnleggende og omfattende endringer som én sats ikke vil løse.

Med vennlig hilsen
for ORKLA ASA

Håkon Mageli
Konserndirektør, Kommunikasjon og Corporate Affairs